

**A DEMOKRATIKUS PÁRTOK ÉS AZ EGYHÁZ ÁLTAL
SZERVEZETT IFJÚSÁGI SZERVEZETEK
TEVÉKENYSÉGE 1945—1946 [1]**

NAGY SÁNDOR

(Közlésre érkezett: 1970. január 25.)*

**1. A demokratikus pártok ifjúsági szervezeteinek létrehozása,
az ifjúsági egység megbomlása**

A koalíciós pártok közül elsőnek a *Szociáldemokrata Párt* bontotta meg a kibontakozó ifjúsági egységet. 1945 márciusában létrehozták a párt külön ifjúsági szervezetét, a *Szocialista Ifjúsági Mozgalmat*. Ez a lépés szemben állt a kommunista és szociáldemokrata párt között létrejött egység-megállapodás szellemével. A két párt megbízottai 1944. október 10-én megállapodást kötöttek, amely hangsúlyozza, hogy a magyar nép harcát a háború gyors befejezéséért és az új, demokratikus Magyarország megteremtéséért csakis a „munkásosztály harcos, forradalmi egysége, határozottsága és vezetése biztosíthatja.” Az okmány azt is megállapítja, hogy a szocializmus győzelemre vitele céljából a két párt „a legteljesebben együttműködik”, s amikor az időszere lesz, megteremtik az „egységes és egyetlen forradalmi szocialista munkáspártot” [2].

A Kommunista és Szociáldemokrata Párt között létrejött fenti megállapodás tervezete arra vonatkozóan is tartalmazott javaslatot, hogy „függetlenül a két párt egyesülésének időpontjától, jelenlegi vagy jövőbeni egymáshoz való viszonyától”, azonnal meg kell alakítani a szociáldemokrata és kommunista ifjúság „egyetlen és egységes szervezetét” az »Ifjú Szocialisták Szövetségét« [3].

A Szociáldemokrata Párt vezetősége azonban nem tudott ebben a kérdésben egyetértésre jutni [4], ezért az október 10-én véglegesített együttműködési megállapodásban ilyen állásfoglalást nem találunk.

Mint látjuk, a két munkáspárt képviselői között már a felszabadulás előtt jelentkezik az ifjúsági egység fontosságának a felismerése. A Szociáldemokrata Párt és annak hamar felocsúdó jobboldali vezetői azonban

* Közlésre javasolta: Friedrichné dr. Kovács Irén tanszékvezető
Lektorálta: dr. Farkas Dezső kandidátus, Kossuth Lajos Tudományegyetem

a felszabadulás után megakadályozták a munkásifjúság egységén alapuló ifjúsági egység megteremtését.

A külön ifjúsági szervezet létrehozásával a Szociáldemokrata Pártot szűk pártérdekei vezérelték. Ezt bizonyítja *Bán Antalnak* az SZDP akkori főtitkárhelyettesének válaszlevele is, amelyet az ifjúsági és nőmozgalmi egységsszervezet tárgyában a pécsi pártszervezethez küldött. Eszerint az SZDP vezetősége a Magyar Kommunista Párt által kezdeményezett egységsszervezet megalakításához „elsősorban a párt utánpótlásának biztosítása érdekében, valamint elvi okokból” nem járul hozzá. „A pártvezetőség — folytatja *Bán Antal* — nem tartotta helyesnek, hogy az említett mozgalmak, mintegy eltagadva szocialista lényegüket, igyekezzenek az ifjúsági, illetőleg a nőtömegek megnyerésére. A szocialista eszme hódító képességében bízva, különösen a mai időben szükségesnek tartjuk egy világos és félreérthetetlen szocialista politika folytatását” [5].

Az SZDP vezetősége tehát a párt „utánpótlásának” biztosítására hozza létre, külön ifjúsági szervezetét. A demokratikus ifjúsági szervezettől, a MADISZ-tól félti az ifjúságot, egy „világos és félreérthetetlen szocialista politikát” folytató ifjúsági szervezetet állít azzal szembe. A munkásifjúság szocialista nevelésének célkitűzése önmagában véve szép és helyes célkitűzés. Erről a kommunista párt, a kommunista fiatalok sem mondanak le. De az adott történelmi helyzetben többről volt szó. A munkásosztály érdeke, a népi demokratikus forradalom győzelme az egész ifjúság megnyerését, demokratikus átnevelését tételezte fel.

Valójában a Szociáldemokrata Párt vezetőségét e döntés meghozatalánál az vezette, hogy elejét vegye a kommunista befolyás növekedésének az ifjúság körében, s hogy a soron következő választások idején a fiatal választók szavazatait biztosíthassa a maga számára. Lépésével viszont gyakorlatilag megakadályozta a munkásifjúság egységének megvalósítását. Akarva, nem akarva a reakciónak kedvezett, mert elősegítette az ifjúság széttagolását és egy olyan helyzet kialakulását, hogy a reakciós ifjúsági szervezetek is megkíséreljék újjászerveződésüket.

Heves megyében a SZIM-szervezetek megalakítása néhány hónappal később kezdődött meg, mint a központi szervező munka. 1945 tavaszától több szociáldemokrata pártszervezeten belül léteztek már ugyan ifjúsági csoportok, ezek azonban a Rendező Gárda, a párttagság gyermekei és a fiatalabb párttagok szervezetlen csoportosulását jelentették csupán.

A SZIM megalakulásáig a fiatalok nagy része a MADISZ-ban dolgozott [6]. Az első SZIM-szervezeteket a városokban hozták létre [7]. Az egész megyére kiterjedő tényleges szervezeti élet 1945 végén és 1946 elején kezdődött el. A megyében hozzávetőlegesen mintegy 30—40 SZIM-szervezet működött. A három város — *Eger, Gyöngyös, Hatvan* — kivételével például *Apcon, Egercsehiben, Balatonban, Verpeléten, Füzesabonyban, Bekölcén, Felnémeten, Tiszafüreden, Poroszlón, Hevesen, Átányban, Kiskörén, Tófaluban* és *Recsken* voltak SZIM-szervezetek [8].

A SZIM szervezeti befolyását tekintve — a vizsgált korszakban — a MADISZ mellett a legerősebb demokratikus ifjúsági szervezet a megyében. *Befolyása* a városokban főleg a kisüzemi, kisipari munkásifjúságra, valamint az értelmiségi és diákifjúság kisebb részére terjedt ki. Az egri

szervezethez körülbelül 300 fiatal tartozott, s ebből mintegy 50—60 volt aktivizálható [9]. Falusi tömegbázisát elsősorban a kis számban található, tanonc- és segédfiatalság, valamint a kisparaszti ifjúság egy része alkotta. Néhány helyen bekapcsolódtak a szervezetek munkájába a fiatal tanítók is [10]. Önálló politikai akcióiról a tárgyalt időre vonatkozó adataink nincsenek. A források és visszaemlékezések szerint a SZIM-szervezetek elsősorban az SZDP politikai akcióit támogatták [11]. „Legélénkebb tevékenységet a párt által irányított választási harcok időszakában fejtették ki” [12]. A szervezetek tevékenységére inkább a kulturális munka szervezése és az egyletszerű élet volt jellemző [13].

A SZIM-szervezetek tagjai a párttagok képzését szolgáló politikai és ideológiai rendezvényeken, szemináriumokon vettek részt. *Egerben, Gyöngyösön, Hevesen* a fiatalok részére külön is szerveztek hasonló foglalkozásokat [14]. Ezek kétségtelenül elősegítették a szociáldemokrata ifjúság ideológiai nevelését és pozitívan értékelhetjük még akkor is, ha ez a tevékenység csak a munkásifjúság kisebb csoportjaira terjedt ki.

A SZIM *egri* szervezete a hétfői napokon tartotta összejöveteleit. Ezenkívül tagjai klubdelutánokon, alkalmi táncestélyeken találkoztak [15]. Hasonló volt a helyzet a *hevesi* [16], a *tiszafüredi*, a *bekölcei*, az *átányi* és a *balatoni* szervezetben is [17]. A SZIM szervezetei közreműködtek a történelmi évfordulók, politikai és állami ünnepségek megrendezésében, de említésre méltó az öntevékeny kulturális tevékenység is, pl. színjátszó csoportjaik működése. Néhány ifjúsági szervezet (a hevesi, a bekölcei, a tófalusi, a tiszafüredi, a maklári) nagy sikerű előadásokat rendezett. Az *egri* SZIM 25 tagú csoportja pl. sokszor vidékre is kiutazott, s többek között előadást tartottak *Besenyőtelken, Verpeléten* és *Egercsehiben* [18]. Rendezvényeik bevételét a hadifoglyok megsegítésére ajánlották fel [19].

Mindez azonban nem elégítette ki a SZIM-tagság öntudatosabb tagjait, s annak ellenére, hogy a párt megtiltotta a fiataloknak a MADISZ-ban való tevékenységet, sok ifjú kereste fel annak rendezvényeit, sőt számos vezető szerepet is vállaltak a MADISZ-szervezetben [20]. A szociáldemokrata ifjúság egy részének közeledése a MADISZ-hoz alulról jövő bírálata volt az SZDP helytelen állásfoglalásának az ifjúsági egységrel kapcsolatban.

A Nemzeti Parasztpárt egyetértett az egységes demokratikus ifjúsági szervezet megalakításával. Fiatal tagjai a kommunista ifjakkal együtt a MADISZ szervezőivé váltak. A MADISZ megalakítását követően a Parasztpárt egy ideig még támogatta az egységes ifjúsági szervezetet, de a Kisgazdapárttal kiéleződött versenye miatt [21], 1945 őszén szintén megalakította külön ifjúsági szervezetét, a *Népi Ifjúsági Szövetséget*. A NISZ a megyei pártifjúsági szervezetek sorában a legkevesebb csoporttal rendelkezett. (Körülbelül 12—15 szervezete volt.) Tagjai zömmel a falusi szegényparaszt fiatalok közül kerültek ki. A Nemzeti Parasztpárt célkitűzéséből következőleg, a NISZ az ifjúsági mozgalom baloldali szárnyához tartozott. Mind megyei, mind alapszervezeti szinten „teljes akcióegységben dolgozott a MADISZ-szal” [22]. Ezt az alapvető célok egyezése mellett a két szervezet ifjúsági tömegeinek azonos osztályhelyzete is elősegítette.

1945 első felében a *Független Kisgazda Párt is kialakította ifjúsági politikáját*. A párt vezetői márciusban és áprilisban még szavakban általában az „ifjúsági egység” mellett nyilatkoznak [23]. De nem sokkal később — amikor a párton belül a jobboldal megerősödött — megteremtették a *párt önálló ifjúsági szervezetét*. A háború befejezése után — amint az nemzetközi méretekben is tapasztalható volt — hazánkban is kiéleződtek az ellentétek a burzsoázia és a népi erők között. Miután lekerültek napirendről azok a legfontosabb feladatok, amelyek összetartották a Függetlenségi Front pártjait (a fasizmus fegyveres leverése, a demokrácia megteremtése), súlyos ellentétek jelentkeztek a koalíción belül is. A különböző árnyalatú jobboldali erők a nemzeti koalíción belül és azon kívül tömörültek, hogy megállítsák és visszaszorítsák az ország demokratikus fejlődését, visszaszorítsák a forradalmi erőket. A munkásosztály a népi demokrácia továbbfejlesztését, a kizsákmányoló osztályok a kapitalista viszonyok fenntartását akarták. Célkitűzéseik megvalósítására mind az előbbieket, mind az utóbbiak törekedtek megszervezni és mozgósítani erőiket. Az ellenforradalmi elemek a Kisgazda Párt jobbszárnyában látták azt az erőt, amelynek segítségével megvalósíthatónak vélték célkitűzéseiket. Megfelelő bázist igyekeztek teremteni az ifjúság körében is.

A *Független Ifjúsági Szövetség* Heves megyei szervezeteinek számáról és taglétszámának alakulásáról, forrás hiányában nem tudunk pontos képet alkotni. A rendelkezésre álló adatokból arra lehet következtetni, hogy a „jobbára klubszerű” életet élő FISZ-nek a járási székhelyeken és különösen a *gyöngyösi*, a *hevesi*, a *hatvani*, és az *egri* járások módosabb községeiben működtek szervezetei [24]. Életre hívásukban és irányításukban a párt jobboldali beállítottságú fiatal tagjai játszottak vezető szerepet [25]. Szervezeteit a városokban (Egerben és Gyöngyösön) a kispolgárság, a közép- és főiskolás diákság egy része, valamint a gazdag parasztság gyermekei támogatták. Falusi tömegbefolyását a jómódú fiatalok és a középparaszt ifjúság egy része alkotta [26]. A Kisgazda Párton belüli jobboldal a párt ifjúsági szervezetét saját politikai céljainak szolgálatára használta fel. A FISZ a baloldali ifjúsági szervezetek — mindenekelőtt a MADISZ — elleni politikai harc útján igyekezett a párt tömegbefolyását növelni.

Ennek érdekében a legdurvább eszközöket és módszereket is igénybe vette. Számos községben provokálták és megtámadták a MADISZ vezetőit, rongálták helyiségeiket, berendezéseit [27], zavarták a baloldali pártok politikai rendezvényeit [28]. Ezek a cselekedetek morálisan csökkentették a FISZ befolyását az ifjúság és a felnőtt lakosság körébe, annál is inkább, mert emellett a szervezet „nem tett semmit a falu közösségéért” [29].

A pártok ifjúsági szervezeteinek megalakulásával átmenetileg megszűnt a magyar ifjúság demokratikus elvi alapokon nyugvó egyesítésének és forradalmi nevelésének lehetősége. A pártifjúsági szervezetek *mellőzték az ifjúság egészének érdekeit*, fő feladatuknak azt tartották, hogy minél több fiatalat toborozzanak soraikba, s ezen keresztül pártjuk tömegbefolyását is növeljék. Ez pedig ifjúsági egység helyett az ifjúságon belüli harcra vezetett. Ezeket az ifjúsági szervezeteket a párttag fiatalok

alakították meg és általában a pártszervezetek helyiségeiben működtek. Szervezeti és politikai vezetésük természetesen az országos, illetve a helyi pártvezetőségek kezében volt, így tevékenységük a pártok közötti politikai harc, a baloldal és a jobboldal viszonyának függvénye volt. Sajátos ifjúsági megmozdulásaikon kívül pártjuk akcióit támogatták [30].

A különböző pártifjúsági szervezetek létrehozása új helyzetet teremtett. Továbbra is az ifjúság demokratikus egysége volt napirenden, de a MADISZ fenntartása mellett már törekedni kellett a különböző demokratikus ifjúsági szervezetek közötti akcióegységre. Az adott viszonyok között ez volt az egyetlen járható út. 1945 nyarán a MADISZ ugyan *még nem dolgozott ki részletes tervet* az ifjúsági szervezetek közötti akcióegységre, de megtette az első lépéseket ebben az irányban.

1945. június 9—10-én a MADISZ kezdeményezésére, rendezték meg első ízben a „Magyar Ifjúság Napját”. A rendezvény célja többek között az volt, hogy a fiatalság újból állást foglaljon az egység és a demokratikus átalakulás mellett.

Az ifjúsági nap vidéki rendezvényeit a korabeli források jelentős eseményként értékelik, amelyek „politikailag nagy sikert jelentettek a MADISZ részére” [31]. *Egerben* ezen a napon „az ifjúság minden rétege együtt” ünnepelt, s a rendezvényeken a demokratikus pártok képviselői is részt vettek.

Az ifjúsági nap kapcsán kialakult kedvező hangulatot felhasználva a MADISZ megyei vezetősége, 1945. július 26-án tanácskozásra hívta össze a pártok és az ifjúsági szervezetek képviselőit. Az összejövetel célja az ifjúsági egység lehetőségeinek megvizsgálása. *Turcsányi Lajos*, MADISZ-titkár bevezető előadásában javasolta, hogy a dolgozó és tanuló ifjúság közötti jobb megértés és „egymásra találás” megkönnyítésére a MADISZ és a pártok ifjúsági szervezetei az ifjúsági naphoz hasonlóan, szervezzenek akciókat. A megbeszélés résztvevői megnyilatkozásukban hangsúlyozták ugyan az együttműködés fontosságát, de az ifjúsági szervezetek tevékenységének összehangolására megfogalmazott akcióprogram nem született [32]. A tanácskozás mégsem volt hiábavaló, mert azt követően, több helyen került sor a MADISZ és egyes pártifjúsági szervezetek közös rendezvényére. Így például augusztus 12-én *Gyöngyösön* a MADISZ és a SZIM a Szociáldemokrata Párt nagytermében rendezett összejövetelt. A SZIM képviselője *Aba Iván* bevezető beszédében a két mozgalom rokon vonásait és az együttműködés szükségességét hangsúlyozta.

Ezt követően *Szurdi István* nemzetgyűlési képviselő tartott előadást „Ifjúság és szocializmus” címmel. Részletesen foglalkozott az ifjúság múltjával, jelenlegi helyzetével. A jövőről szólva hangsúlyozta, hogy a fiatalság gazdasági és kulturális felemelkedését csak a szocializmusban érheti el. Beszélt a nevelés fontosságáról is. Ezzel kapcsolatban utalt a reakció által megtévesztett ifjúság közömbösségére, amely bármily — a nép sorsát érintő — kérdés felett kézlegyintéssel, nemtörődomséggel képes elsiklani [33]. A „közömbös” és az „ország gondjaival nem törődő” ifjúság alatt nyilvánvalóan jobboldali elemek befolyása alatt álló ifjúsági csoportokat érti, akik 1945 nyarán a gyöngyösi FISZ-ben és az egyházi ifjúsági egyesületekben szervezkednek, és mint látni fogjuk, néhány hó-

nap múlva súlyos politikai károkat is okoznak. A gyöngyösi fiatalság többsége a kibontakozó népi demokratikus forradalommal vállalt közösséget, s a demokratikus ifjúsági szervezetekben és mozgalmakban kifejtett tevékenységével támogatta azt [34].

Az ifjúsági egységet szem előtt tartva *Gyöngyössolymoson* is sikerült a MADISZ és a SZIM között jó együttműködést kialakítani. A két ifjúsági szervezet fiatalsága vasárnaponként a kőbányában együtt dolgozott és termelte ki a romos kultúrotthon, illetve az orvosi lakás felépítéséhez szükséges építőanyagot [35]. Balatonban, Nagyivánon pedig közös kulturális műsorokat adtak a MADISZ és a SZIM tagjai [36]. E közös rendezvények és munkaakciók elősegítették a különböző szervezetekhez tartozó fiatalok barátkozását. 1945-ben azonban az egész megyére kiterjedő és átfogó akcióegységet még nem sikerült megvalósítani.

Pedig a MADISZ és a többi demokratikus ifjúsági szervezet közeledésére annál is inkább szükség lett volna, mert 1945 őszén ifjúsági fronton is kibontakozott a jobboldali erők támadása [37].

2. A katolikus egyházi ifjúsági szervezetek újjáalakulása, a reakció befolyása a politikailag tájékozatlan és vallásos nevelésű fiatalság körében

A volt uralkodó osztályok restaurációs törekvéseikben az egyháznak különösen nagy szerepet szántak. Miután a reakció fő erőinek szervezkedési lehetőségei leszűkültek, és mivel nyíltan nem mertek fellépni, elsősorban egyházi lepelbe burkolóztak. Célkitűzéseik megvalósítására az egyházi egyesületek és szervezetek egyik legfontosabb politikai fedezékül szolgáltak. Ezekén keresztül lehetőségük nyílt a lakosság egy részének politikai befolyásolására.

Az egyházak (elsősorban a katolikus egyházzal van szó) a Tanácsköztársaság leverését követő ellenforradalmi rendszer ideológiai és politikai alátámasztására az egyházi szervezetek és egyesületek egész sorát létesítették. Különös figyelmet fordítottak az ifjúság megszervezésére. Ennek érdekében a Horthy-korszak idején az ifjúság minden rétegének megfelelő szervezeteket hívtak életre. Létrehozták többek között a Katolikus Agrárifjúsági Legényegyletet a KALOT-ot, a Katolikus Agrárifjúsági Leány szövetséget a KALÁSZ-t (1938-ban az előbbinek 44, az utóbbinak 43 szervezete működött a megyében), továbbá a katolikus egyetemi és főiskolai hallgatók bajtársi szövetségét, az Emericáná-t [38].

A felszabadulást követően az egyházak politikájában még fokozottabb mértékben előtérbe került az ifjúság megszervezése. Jellemző, hogy Mindszenty József hercegprímás, esztergomi érsek éppen 1945-ben hangsúlyozza: „Akié az ifjúság, azé a jövő” [39]. E jelszó világosan mutatja, mennyire fontosnak tekintették a fiatalság megnyerését. Célkitűzéseikből következőleg a korábbinál határozottabb politikai szerepet szántak ifjúsági szervezeteiknek is. A KALOT vezetői például politikai pártként, „katolikus pártként” ajánlották szervezetüket a demokratikus koalícióba [40].

Az egyházi ifjúsági szervezetek 1945 első hónapjaiban még nem léptek fel határozott programmal. Nyilvánvalóan azzal a szándékkal, hogy

kereteiket és az ifjúság különböző rétegeiben meglevő befolyásukat megőrizték, néhány helyen beléptek a MADISZ szervezetbe. Így történt *Egerben* is. Lankás László hittantanár a MADISZ megalakulását előkészítő ifjúsági nagygyűlésen bejelentette a KALOT csatlakozását és „felajánlotta a legényegylet épületét a demokratikus ifjúsági szövetségnek” [41]. Az egri Nemzeti Bizottság (NB) április 14-i döntésével határozatilag megerősítette a MADISZ birtoklási jogát [42].

A csatlakozás azonban formális volt. A KALOT tovább folytatta működését. Az egyház vezetői néhány hónap múlva a kialakult politikai viszonyokat már megfelelőnek tartották arra, hogy az épületet a KALOT részére visszaköveteljék. Az érsekség számíthatott az államhatalmi szervekben dolgozó jobboldali elemek támogatására, s így a miniszterelnökség — az NB többszöri tiltakozása ellenére — visszaadta a helyiséget a KALOT-nak [43].

A *felnémeti* KALOT elnökének az alispánhoz küldött jelentésében azt olvashatjuk, hogy az egyesület működése 1944 végétől 1945 tavaszáig „a tagok katonai szolgálatra való behívása miatt szünetelt”. A felszabadulás után pedig „a megmaradt tagság a MADISZ-ba lépett be.” Az év közepére már itt is élénk egyesületi élet folyik a KALOT-ban. A „tanító vezetése alatt” hetenként kétszer tartanak összejövetelt, ahol a tagok „felgásához mért vallásos tárgyú előadásokat” tartanak [44].

Az egyház és a KALOT vezetői azonban a Kisgazda Párt ifjúsági szervezetét megbízhatóbb keretnek tekintették a MADISZ-nál. A *gyöngyösi* KALOT-ot, mivel annak idején a Levente Egyesülettel szorosán együttműködött, a betiltás veszélye fenyegette. Ezért a vezetők egy ügyes sakkhúzással a Kisgazda Párt szárnyai alá mentették szervezetüket. Ennek alapján a KALOT gyöngyösi szervezete márciusban már a Kisgazda Párt helyiségében tartotta meg tisztújító közgyűlését. A gyűlést *Nemes János* r. kat. lelkész nyitotta meg, s a következőket mondta: „... Hála-telt szívvel mondunk köszönetet a Független Kisgazda Pártnak, hogy otthont, védelmet ad az ifjúságnak. Az apák szárnyaik alá vették gyermekeiket” [45]. A vezetést a világi papoktól csakhamar a ferencrendi szerzetesek vették át [46]. Közülük leginkább *Páter Kiss Szaléz* emelkedett ki [47]. Az ifjúság közötti reakciós propaganda kiszélesítésére P. Kiss Szaléz vezetésével ugyancsak Gyöngyösön létrehozták a Keresztény Demokratikus Ifjúsági Munkaközösséget (KEDIM). A KEDIM-ben elsősorban a tanulóifjúság soraiból szerveztek be jobboldali érzelmű fiatalokat [48]. P. Kiss Szaléz bevallása szerint a KEDIM egyenes folytatója volt az 1933-ban — ugyancsak az egri egyházmegye területén — létrejött Ifjak Katolikus Akciója (IKA) nevű szervezetnek, amely az Actio Catholica ifjúsági szervezete volt. „Itt csak a név új — írja P. Kiss Szaléz —, s ha ez bánt valakit, mi szívesen használjuk az IKA-t” [49]. (Ennek az egyesületnek a keretében kibontakozó szervezkedések beletorkollottak az 1946 tavaszán felfedett népidemokrácia- és szovjetellenes terrorcselekményekbe.)

1945 nyarán az egyház ifjúsági szervezetei és egyesületei gombamódra nőttek ki a földből. A KALOT megkezdte tevékenységét többek között: *Bélapátfalván, Markazon, Mezőtárkányban* [50], *Szurdokpüspöki-*

ben, Makláron [51], Hevesen, Verpeléten [52]. Az év őszére újjáalakultak az egyházmegye területén korábban működő leányegyesületek, a KALÁSZ-csoportok is [53]. A középiskolákban megkezdte tevékenységét a KDSZ és az érseki jogakadémián az Emericane [54]. A Cserkész Szövetség is nagy részben egyházi befolyás alatt áll még ebben az időben [55].

E szervezetek és egyesületek teljes programjait nem ismerjük. A felnémeti KALOT „krisztusibb és önérzetesebb ember” nevelését tűzi ki célul [56]. P. Kiss Szaléz a gyöngyösi KALOT gyűlésén „a tömegből való kiemelkedést, az elitté nemesülést” feladatát fogalmazza meg [57]. Az „Új Ember” c. egyházi lap pedig a KALOT-ról — amely befolyását, erejét tekintve valamennyi közül legjelentősebb — ezt írja: „A KALOT igazi lényege: a kereszténység és a magyarság szintézise” [58]. Olyan célkitűzésekkel, amelyek a kibontakozó demokratikus rend erkölcsi-politikai támogatására utalnának, nem találkoztunk. Mindezek alapján feltételezhető, hogy az egyházi ifjúsági szervezetek célkitűzéseiket és programjaikat illetően, nem szakítottak a múlttal. De nemcsak a programjuk, hanem a vezetőségük is a régi maradt. Újjáalakuló gyűléseiken sorra megerősítették az egyesületek régi tisztikarait [59]. Megőrizték tevékenységük folytonosságát, korábbi kereteiket átmentették a felszabadulás utánra. Az „Actio Catholica — írta a katolikus egyház egyik vezetője — új szervezetet éppen azért nem létesített, mert meglévő, jól működő szervezeteket talált” [60].

Az egyházi ifjúsági szervezetek tömegbefolyását csak hozzávetőleges pontossággal tudjuk meghatározni. E szervezeteknek többnyire nem volt nyilvántartott és igazolt tagsága, kereteik is elég lazák voltak.

Az MKP megyei ifjúsági titkára 1945 végén 10—13 ezerre becsüli a befolyásuk alatt álló fiatalok számát [61]. Legjelentősebb pozíciókkal a diákság és a falusi lányok körében rendelkeztek [62]. Egerben és Gyöngyösön megőrizték korábbi kapcsolataikat a kispolgári ifjúság kisebb csoportjaival is. Az ipari munkásifjúság között nem sikerült bázist kiépíteniük. A munkásfiatalok érdekvédelmével egyre jobban törődő MADISZ, illetve SZIT-szervezetekkel nem tudták a versenyt felvenni [63]. Bár az egyházi ifjúsági egyesületek szervezeti helyzetét nehezen tudjuk ellenőrizni, annyi bizonyos, hogy befolyásuk az ifjúság egyes rétegeiben, ha átmenetileg is, de jelentősnek látszott.

A Kommunista Párt és a baloldal más erőit lekötötték az ország előtt álló nagy feladatok: az új államapparátus kiépítése, a közlekedés, az ipar, a mezőgazdaság talpra állítása. A háború sújtotta ország tengernyi nehézségeivel küzdő új demokratikus rendszer az ifjúságnak máról holnapra nem volt képes jobb életet teremteni. Ezt a helyzetet a burzsoázia erői arra igyekeztek felhasználni, hogy az ifjúság különböző csoportjait újra megnyerjék vak eszközül, népellenes céljaiknak. A reakció kedvezőbb helyzetben volt ebből a szempontból. A Horthy-korszak fasiszta nevelésének hatása még nem tűnt el az ifjúság egyes rétegeinek tudatából. Ugyanakkor a meglehetősen fogékony, 20 éven aluli fiatalság körében az egyházi reakció teljes erővel dolgozott.

Az egyház reakciós vezetői és a kiszagdapárt jobboldala az ifjúsági politikában is hamarosan egymásra talált. Politikai céljaik érdeké-

ben mind az előbbieket, mind az utóbbiak igyekeztek kihasználni a fiatal-ság vallásos érzelmeit. Taktikájuk ebben is nagyon hasonló volt. A FISZ vámosgyörki szervezete által helyileg kiadott fekete kereszties plakáton például ezt olvashatjuk: „Adjon Isten! Magyar Lányok! Magyar Legények! Akartok keresztény szellemben tanulni, sportolni, szórakozni? Tömrüljete a falu legnívósabb ifjúsági szervezetébe, amely munkátokban támogatást, kételyeitekben eligazítást, szórakozásaitokban keresztény erkölcsöt és mindenek felett katolikus világnézetet ad...” [64].

Az egyház vezetői és ifjúsági szervezetei erőteljesen segítették a FISZ-nek a vallásos nevelésű és politikailag tájékozatlan fiatalok megnyerésére irányuló akcióit. Így például az egi FISZ-t — amely tagjait főleg az egi érseki jogakadémia hallgatóiból és középiskolás fiatalokból toborozta — az érsek is „hatékonyan támogatta” [65]. Számos helyen (Kárácsondon, Vécsen, Adácsón, Hevesen, Zaránkon stb.) a FISZ és a KALOT szervezetei összefonódtak [66]. A gyöngyösi KEDIM vezetője, P. Kiss Szaléz rendszeresen tartott propaganda jellegű előadásokat ezekben a szervezetekben.

„Szaléz atya” az ifjúság megnyerésére irányuló törekvéseinek a sajtóban is hangot adott. 1945 nyarán a „Fiatal Magyarok” c. helyi ifjúsági lapban a következőket írja: „Ifjúságunkhoz isteni és emberi jogunk van, sőt nevelése hivatásunk is. Ezt a jogot, mint kötelességet is magunkban hordozzuk és becsülettel teljesítjük. Mindenkiel szívesen vállaljuk az összmunkát, aki nem sérti meg bennünk és ifjúságunkban azt a két-ezer esztendő világnézetet, amely nekünk szentebb, mint bárki más világnézete. Kereszténységünk és magyarságunk egyaránt szent nekünk, s ezeknek az értékeknek a védelmében mindenre készek vagyunk” [67]. P. Kiss Szaléz tehát „összmunkát” vállal, csak a keresztény világnézetet és a magyarságot védi. S ez nem is lett volna baj! Állásfoglalása azonban nem egyéb pusztá demagógiánál. Valójában az a célja, hogy elterelje kommunista- és szovjetellenes voltukat, demokráciaellenességüket. Ezt a következő adatok is meggyőzően bizonyítják.

P. Kiss Szaléznek sikerült elérnie, hogy az 1945 elején szépen kibontakozó gyöngyösi MADISZ előadássorozatán fellépjen. A ferencrendi teológiai tanár éveket töltött az Amerikai Egyesült Államokban. Az ott „szerzett tapasztalatainak értékesítése” céljából előadást tartott az amerikai demokráciáról, tendenciózusan bemutatva, hogy miben „rejlik az amerikai élet vonzóereje”. „Mi lett kint a lenézett, írni és olvasni alig tudó magyarjainkból” ... Lehotai bácsi tehénfarmja közel ezer tehénnel... Az öreg együtt él fiaival és unokáival, s életük az álmországbelivel egyenlő”. Előadását a következőkkel zárja: „Meg kell találnunk a sajátosan magyar értékek átmentésének módját. A levegőben nem lóghatunk, de nem lehetünk a nagyhatalmak játéktáblája sem. Semmiben ne túlozzunk, ne legyünk szolgálékek, egyetlen nagyhatalom felé sem... Minden magyarra szükség van, s a józanságot ne csúfoljuk meg a múltbeli hibák túlzott feszegetésével, a gyűlöletre és széthúzásra úgyis hajló ösztöneink táplálásával” [68]. Ez a beszéd világosan és egyértelműen a Szovjetunió és a baloldali pártok — elsősorban a kommunista párt — ellen irányult. Példaképpül azt az amerikai életformát állította hallgatói

elé, amelytől természetesen nem féltette a magyar demokráciát. Nyilvánvalóan a kommunistákkal szemben akarta „átmenteni” a sajátosan magyar értékeket és ugyancsak a kommunistákat ítéli el azért, mert a „múltbeli hibák feszegetésével” nem hagyják szóhoz jutni a reakciós elemeket.

Az ifjúság egyes csoportjai körében kibontakozott népidemokrácia-ellenes támadásban sajátos szerepük volt az egyházi iskoláknak. Ebben az időben a közoktatás területén az egyházak még döntő befolyással rendelkeztek, mivel az állami iskolákban is komoly bázist jelentett számukra a különböző egyházi vezetésű ifjúsági egyesületek hálózata. (Mária Kongregáció, Szivgárda, Oltáregyletek stb.), továbbá a kötelező hitoktatás.

Szórványosan az egyházi iskolákban is jelentkezik a fiatal demokráciát üdvözlő hang. Az egri Érseki Tanítóképző Intézet 1944—45. évi iskolai évkönyve például ezt írja: „Nevelésünk eddigi rendjét és szellemét új feladatok módosítják. Örömmel köszöntjük a demokrácia eszméit. A mindennapi kérdések óráit a demokrácia és a szabadság eszméinek, elveinek és intézményeinek megismerésére fordítjuk” [69]. Ezt a kinyilatkoztatást azonban a konkrét intézkedések általában nem igazolták.

1945 tavaszán például az egri NB felszólította a középiskolák igazgatóit, hogy a tanulóifjúság politikai nevelése és tájékoztatása céljából heti 1—1 órában tanítsák a Nemzeti Függetlenségi Front programját. Az egyházi iskolák igazgatói „tudomásul vették” a felszólítást, de miután tantervi változásokat „csak felső szerveik utasítására eszközölhetnek,” a program oktatásának bevezetésére nem került sor. (Nem ismertették a programot az érseki tanítóképző intézetben sem.) A Dobó István Állami Gimnázium igazgatója megkezdte a program ismertetését, de a Miskolci Tankerületi Főigazgatóság utasítására kénytelen volt felfüggeszteni [70]. A közoktatás irányításában jelenlevő reakció mindezt az iskola és a pártpolitika egymástól való „távol tartásának” szükségességével indokolta. A valóságban pedig a „politikamentes ifjúság” megtévesztő jelszava alatt nagyon is céltudatos, népidemokrácia-ellenes nevelés folyt az egyházi iskolákban [71].

A tanulóifjúság erős jobboldali befolyásolására mutatnak azok a tények is, amelyek a március 15-i, illetve a felszabadulás első évfordulójának megünneplésében való részvételnél jelentkeztek. Mindkét ünnepségen nagy számban vett részt a város ifjúsága. A korabeli sajtó méltatja a MADISZ vezetésével felvonult munkásifjúság „őszinte lelkesedését”, akiknek képviselői „szónoklataikkal” is állást foglaltak a népi demokratikus fejlődés mellett. Ugyanakkor az egyházi iskolák egy része — így például az Angolkisasszonyok Intézete nem engedte meg tanulóinak az ünnepségekbe való bekapcsolódást [72].

Mások ugyan nem gátolták meg a részvételt, de a demokratikus fejlődéssel kapcsolatos minden megnyilatkozással szemben passzivitásra, néma tüntetésre inspirálták a diákságot. Az „Igazság” 1946. április 7-i száma erről így ír: „A diákság imponáló fegyelmezettséggel hajtja végre sugalmazói és patrónusai ama utasítását, mely szerint kizárólag a kisgazdapárti szónokok tapsolandók, a többi pedig — legyen az akár Adyvers, Tildy Zoltán [73] vagy a Magyar Köztársaság említése — néma csendben hallgatandó végig, ha annak előadója baloldali” [74].

Az egyházi iskolákban folyó *tanítás tartalmát* is az ellenforradalom szelleme hatotta át. Erre leginkább az jellemző, hogy az új állami tankönyveket visszautasították [75], s újra előkerültek a régi tantervek, tankönyvek. Az egyházi reakciós körök hivatalosan is tiltakoztak az ellen, hogy az „egységes állami könyvek használatát valamennyi iskolában” elrendeljék [76]. Ilyen körülmények között egyáltalán nem csodálatos, hogy iskoláik ifjúságát első helyen sorakoztathatták fel az 1946 elejére kibontakozó demokráciaellenes támadáshoz.

1945 őszére az ifjúsági mozgalom politikailag és szervezetileg erősen differenciálódott. Ahogyan a politikai pártok körében kialakult a demokrácia jobb- és balszárnya, úgy bontakozott ki a kétféle ifjúsági front is: a demokratikus és a reakciós. A megye ifjúsága is alapvetően két táborra alkotott. A demokratikus, illetve forradalmi baloldalhoz tartozott a MADISZ, a SZIM és a NISZ, míg a fiatalság másik része a jobboldali ifjúsági szervezeteket, a FISZ-t és az egyházi ifjúsági egyesületeket követte. A baloldalhoz tartozó fiataloknál a politikai elkötelezettség a népi demokratikus forradalommal való azonosulást jelentette. Ezek a fiatalok az ifjúsági mozgalomban végzett munkájukkal bizonyították, hogy életüket össze tudják kötni a felszabadult ország demokratikus társadalmi rendjének támogatásával [77]. Ugyanakkor a FISZ, valamint az egyházi ifjúsági szervezetek és egyesületek tagjai közül kerültek ki azok a fiatalok, akiket a burzsoá reakció tartaléknak tekintett a népi demokratikus forradalom fékezésére irányuló akcióihoz. A fiatalok többsége nem volt tagja ifjúsági szervezetnek. Ezek egy részénél a politikai elkötelezettség hiánya a mindennapi lét gondjaival való küszködésből, a politikai bizonytalanságból és ingadozásból következett.

Az ifjúsági frontok körülhatárolódása szükségessé tette a kialakult helyzet megvizsgálását. A MADISZ 1945. szeptember 13—16. között megtartott kongresszusára várt ez a feladat. Az első kongresszuson elfogadott program újból hangsúlyozta, hogy a MADISZ küzdeni fog a munkás, paraszt és értelmiségi ifjúság összefogásáért és egységéért. „Meg nem alkuvó harcot folytat a reakció mindenfajta megnyilvánulásával szemben, amely gátolni igyekszik a demokratikus célkitűzések megvalósítását” [78]. A program ugyanakkor nem elemezte megfelelő módon az ifjúság között kialakult valóságos helyzetet. A MADISZ tevékenységének értékeléséből erőltetett optimizmus sugárzott. Ez a hiba megmutatkozott 1945 őszén az országgyűlési választások idején is. A választásokra a MADISZ nem készült fel kellő időben, „választási propagandája politikailag bizonytalan és erőtlen volt” [79].

Heves megyében a kommunista fiatalok kezdeményezésére néhány MADISZ-szervezet tevékenyen bekapcsolódott a választási küzdelembe. Egerben például 1945. október 24-én ifjúsági választási nagygyűlést tartottak. A MADISZ egyik vezetője ismertette a Kommunista Párt választási programját, amelyet a fiatalok „nagy tetszéssel fogadtak” [80]. Volt hasonló rendezvény Gyöngyösön és Bodonyban is [81]. Részt vettek a MADISZ-tagok a kommunista párt propagandaanyagainak a terjesztésében. Plakátokat ragasztottak és őriztek. Aktivistáik egy része (Verpelét, Gyöngyössolymos, Gyöngyös, Eger) a konkrét házi agitációban is részt

vett [82]. Sajnos ez az aktivitás a választási harcban a MADISZ-szervezeteknek csak kisebb részét jellemezte. A MADISZ-ban dolgozó kommunista fiatalok többsége az MKP kultúrgárdáiban és agitációs brigádjaiban végezte választási propagandáját.

Az 1945-ös választások — akárcsak országosan — Heves megyében is a kisgazdapárt győzelmét hozták. A választási eredmények kapcsán 1945/46 telén megyeszerte *növekedett az ellentét a baloldali erők és a jobboldal között*. A számszerű eredmények láttán erőre kapott reakció elérkezettnek látta az időt arra, hogy a *demokratikus formákat felhasználva* a forradalmi erők ellen nyílt támadást indítson és ezzel feltartóztassa vagy megakadályozza a demokratikus előrehaladást. Ez a támadás elsősorban a kommunista párt ellen irányult, s időleges eredménnyel is járt. 1945. október 20-án Heves megyében 25 510 tagja volt a kommunista pártnak. 1946 januárjában ez a létszám 21 510-re csökkent [83]. Az MKP megyei bizottságának 1946 februári jelentése is a reakció támadásáról számol be. „Még mindig a suttogó propaganda kedvenc témája, hogy az oroszok kimennek, helyükbe az angolok jönnek, akik mindennel elfognak látni bennünket és a kommunistákat felakasztják. Ehhez járul még az utóbbi időben az az ijesztgetés, hogy a földet visszaadják majd a régi tulajdonosaiknak, és internálják azokat, akik a földosztást végezték. Sajnos azokban a községekben, ahol pártunk gyenge, ennek a propagandának megvan a maga félemlítő eredménye, és sokszor még az elvtársak sem mernek állást foglalni ellene” [84].

A választások után kiéleződött a harc ifjúsági vonalon is. A jobboldali ifjúsági szervezetek vezetői hol burkoltan, hol nyíltan terjesztették alaptalan vádjukat a kommunisták és a baloldali ifjúsági szervezetek ellen [85]. A kisgazdapárt szónokai a népgyűléseket, a klérus pedig a szószéket használta fel a MADISZ támadására [86]. A *felnémeti* plébános azért bírálta az ifjúsági szervezetet, mert politikával fertőzi meg az ifjúságot. „Az ifjúság kevés kivétellel le van züllve. Részt vesznek a különböző gyűléseken, s hiába akarjuk őket visszatartani” [87]. A *siroki* pap durvább kifejezéseket használt. Szerinte „... minden olyan fiú vagy leány, aki a MADISZ-nak tagja, az elvetemült bűnözők közé tartozik” [88]. A kisgazdapárt egyik szónoka hasonló dühös kirohanásokkal illetve az ifjúsági szervezetet: „A MADISZ egy csürhe banda, és ott az ifjúságnak nincs mit keresnie [89]. A párt nyilvános fórumot is adott a MADISZ elleni politikai kampánynak. A „*Barázda*” c. kisgazdapárti helyi újságban gyakran jelentek meg a MADISZ-t rágalmazó és támadó írások és kijelentések [90].

Az a tény, hogy a reakció minden támadása a MADISZ ellen fordult annak is bizonyítéka, hogy a *reakciós körök — ifjúsági vonalon — a MADISZ-ban látták az egyedüli komoly ellenfelet*. Természetesen ezek a támadások fokozott erőpróbanak tették ki a MADISZ-t. Annál is inkább, mert a jobboldali erők igyekeztek kihasználni a még kellő mozgalmi tapasztalatokkal nem rendelkező ifjúsági szervezet gyengeségeit és szembeállítani az ifjúságot a MADISZ-szal. Ebben a harcban a reakció számára — számos vonatkozásban — kedvezőbbek voltak a feltételek. Így például az egyházi ifjúsági szervezetek még a legeldugottabb községek-

ben is kitűnően képzett káderekkel rendelkeztek, míg a MADISZ vezetői csak akkor kezdték megismerni a mozgalmi élet szabályait.

A reakció támadása következtében egyes községekben napirenden voltak a fiatalok között a verekedések. *Sirokon* például a MADISZ-fiatalok és a katolikus hitbuzgalmi egyesület tagjai között annyira elmérgeződött a viszony, hogy a községi képviselőtestület volt kénytelen a fiatalok közötti ellentét elsimításával foglalkozni. A képviselőtestületi ülésre meghívták a MADISZ elnökét és a hitbuzgalmi egyesületet vezető katolikus káplánt. A békítgetés azonban nem járt sikerrel, mert a káplán kijelentette, hogy a MADISZ „politikai testület, s mint ilyenül nézeteit azonosítani nem tudja” [91]. Hasonló ellentétek voltak *Gyöngyössolymoson* [92], *Demjénben*, *Poroszlón*, *Szilvásvárakon*, *Kálban*, *Balatonban* is a demokratikus és reakciós ifjúsági szervezetek között [93].

Az 1945-ös választásokat követően a felbátorodott jobboldali ifjúsági szervezetek — főként a KALOT és KEDIM — egyes helyeken részt vettek a kommunisták és a szovjet katonák elleni támadásokban is. Az újjáalakult reakciós egyházi ifjúsági szervezetekben 1945 végén, 1946 elején több helyen alakultak illegális terrorista csoportok. E csoportok fegyvereket gyűjtöttek és merényleteket követtek el, illetve kíséreltek meg a Vörös Hadsereg és a magyar demokratikus rendőrség ellen. Szabotázsakciókat hajtottak végre az újjáépítés akadályozására. *Aldebrőn* felrobantották a lőszerraktár egy részét, és szovjet katonákat gyilkoltak meg [94]. *Egerszóláton* a KALOT tagjai valósággal rettegésben tartották a demokratikus érzelmű lakosságot. Bár 1945 őszén a rendőrség több puskát és géppisztolyt kobozott el a KALOT tagjaitól, 1946-ban a bíróválasztás alkalmával kézigránátos merényletet kíséreltek meg. A csoport tagjai még a KALOT feloszlatása után is hosszú ideig garázdálkodtak. Estéknként Horthy-nótákat énekeltek a község utcáin, megtámadták a MADISZ vezetőit és tagjait [95].

Az említett akciók közül a legnagyobb visszhangot P. Kiss Szaléz gyöngyösi katolikus ifjúsági vezető által kezdeményezett és irányított terrorista csoport tevékenysége keltette. P. Kiss Szaléz a KEDIM adta legális lehetőséget felhasználva 1945-ben még csak politikai és világnézeti síkon harcolt a kommunisták ellen, 1946-ban azonban a Páter elnökletével már gyilkosságokat is végrehajtanak. Kihaszználva jó szónoki tehetségét, tábort teremtett az ifjúság körében, s a legjobban befolyás alatt álló KEDIM-tagok, másrészt a nem szervezett, de jobboldali beállítottságú fiatalok közül válogatta ki mintegy 30 főnyi terrorista csoportját. Bandájának tagjait azzal biztatta, hogy öljenek meg nyugodtan minél több szovjet katonát és kommunistát, s a gyilkosság után „feloldozza őket”. *Kizmann Ottó* középiskolai tanulót, aki az 1946 tavaszi P. Kiss Szaléz-féle diverziós tevékenység résztvevője volt, a gyilkosságok előtt a következőképpen nyugtatta meg: „Ha te ellenségednek tartod az oroszokat, és ha meg is gyilkolod őket, ez nem számít bűnnek, mert az ellenség megölése nem ugyanazt jelenti, mint más embertársad életének kioltása” [96].

A „Szaléz atya” által vezetett terrorista banda súlyos diverzáns tetteket hajtott végre, amelyekről a Szabad Nép a következőkben tudósít:

„1945. november 2-án a *nagyrédei* rendőrbiztosságon 5 álarcos fiatalember géppisztollyal és pisztollyal felfegyverkezve kényszerítette a rendőrbiztosság tagjait, hogy a fal mellé állva tőrjék el a rendőrbiztosság kirablását. Osszeszedték a fegyvereket, elvették a rendőrök egyéb értéktárgyait és a rablott holmival eltűntek. A tettesek személyleírása részben megegyezett azokkal a merénylőkkel, akik 1945. szeptember 4-én *Gyöngyösön*, a Bethlen utcában lelőttek egy orosz tisztet, és a következő este ugyancsak *Gyöngyösön*, a Vak Bottyán utcában három lövést adtak le az egyik házból kilépő orosz tisztre. 1945. december 1-én a *gyöngyössolymosi* rendőrbiztosságot rabolták ki. 1945. december 25-én a *gyöngyösoroszi* rendőrbiztosság került sorra. A rendőrbiztosság itt felkészülve várta a támadókat és azok rövid tűzharc után megfutottak. Az azt követő időben óvatosabbak lettek. 1946. január 3-án azonban ismét megmozdultak. *Gyöngyösön* a Deák Ferenc utcában egy orosz tisztet lelőttek, majd 10-én a Jászkürt utcában egy másikat támadtak meg [97].

Ime, ezek takargatására használta fel az együttműködésre vonatkozó ígéretét és más jelszavakat! Tehát a szép szó, s a frázisok mögött mi rejlett!

A jobboldali ifjúsági szervezetek és reakciós elemek arra törekedtek, hogy erőiket tömörítve, politikailag elszigeteljék az ifjúság baloldali erőit. E törekvésük nem volt teljesen hatástalan. A MADISZ tekintélye és befolyása valóban hanyatlott és szervezeteinek egy része feloszlott. A MADISZ megyei titkársága 1946. február haváról készült jelentése szerint az 1945. augusztusi 18 000-es taglétszám a felére csökkent [98]. Szétzilálódott a MADISZ-szervezet többek között *Hatvanban*, *Pétervásárán*, *Átányban* [99], valamint a gyöngyösi járás néhány községében [100]. Egerben és Gyöngyösön — elsősorban a FISZ és a reakciós egyházi ifjúsági szervezetek tevékenységének hatására — nagymértékben csökkent a MADISZ taglétszáma. A tanulóifjúság szinte teljes egészében otthagyta az ifjúsági szervezetet. Távol tartotta magát a MADISZ-tól a munkásifjúság egy része is [101].

Az ifjúság mozgalmi tevékenységének csökkenéséhez az ország gazdasági helyzetének romlása is hozzájárult. Heves megyében „tömeges volt a munkanélküliség”, amely elsősorban a földmunkásokat és az ipari munkásokat érintette [102]. A szociális felügyelőség által közzétett adatok szerint 1946-ban a megye 100 958 családjából csak 72 511 családnak van biztosítva a megélhetése, a többi kisebb vagy nagyobb mértékben állami vagy társadalmi támogatásra szorul, vagy fog szorulni [103].

A gazdasági és szociális viszonyok romlása az ifjúságot is súlyosan érintette. Különösen a munkásifjúság helyzete fordult válságosra. A nyomor és az elkeseredés kedvező talajt szolgáltatott a reakció számára, hogy azért a „kommunistákat, a forradalom látható és tényleges vezető erejét tegyék felelőssé [104]. Ezt a nehéz helyzetet kihasználták a baloldali ifjúsági mozgalom elleni politikai harcban, de más módon is törekedtek gátolni szervezetei tevékenységét. Például a miniszterelnökség utasítására az egri MADISZ-t a legényegylet székházából még 1946 nyarán kiköltöztették. Az új helyiség — a Klapka utcai Siket-Néma Intézet — távol esett a városközponttól, különben sem volt megfelelő [105].

A községek egy részében az ifjúsági szervezet tagjai saját erőből teremtettk meg a mozgalmi élethez szükséges feltételeket. Helyreállították a romos kultúrházakat és leventeotthonokat, majd lefoglalták azokat a fiatalság részére. A *nagyfügedi* Nemzeti Bizottság — a kommunista párt javaslatára — a községben levő Eisele-kastélyt utalta ki a fiatalok részére [106]. Ugyanakkor 1945—46 telén egyes MADISZ-szervezetekben (a hevesi és tiszafüredi járásban) tüzelőhiány miatt szüneteltetni kellett a mozgalmi életet [107].

Az ifjúsági fronton jelentkező jobboldali támadás fokozódására jelentkeztek a szektás törekvések is. Egyes pártszervezetekben „baloldaltól” bírálták a kommunista párt ifjúsági politikáját. Úgy vélték, hogy a MADISZ feladása az osztályharcos szellemnek. A reakció támadásától féltve, kivonták a kommunista fiatalokat a MADISZ-ból, s önálló kommunista ifjúsági szervezetet kezdtek létrehozni. KISZ-t alakítottak például *Átányban* és a *pétervásári* járás több községében. Ebben a járásban a MADISZ-t teljesen újjá kellett szervezni [108]. Szektás megnyilvánulások jelentkeztek a kommunista fiatalok körében is. Sokan „nem hajlandók a MADISZ-ba menni és ha nem engedik meg, hogy a pártban dolgozzanak, egyáltalán nem vesznek részt a mozgalmi életben”. Ezért — állapítja meg a MADISZ megyei titkár jelentése — „a KMP ifjúsága sok helyütt kultúrgárda... és rendező gárda néven működik” [109].

Ezek a baloldali túlzások akarva, nem akarva, keresztezték a párt politikáját, elősegítették a MADISZ gyengülését. A szektás törekvések azt tükrözték, hogy a párttagság egy része nem értette azt a különbséget, amely 1919 és 1945 között fennállt. Nem értette meg, hogy miért kell széles körű demokratikus összefogásra törekedni a hatalom azonnali megragadása és a proletárdiktatúra kikiáltása helyett. A szektás hibák maradványai az illegalitás időszakába nyúltak vissza, mely a Kommunista Párt szövetségi politikájának leszűkítésében jelentkezett. A KMP a Kommunista Internacionálé VB elnökségének és titkárságának, 1935. novemberi, illetve decemberi határozata után kidolgozta a proletárdiktatúrához vezető átmeneti szakasz új stratégiáját és az annak megfelelő széles körű szövetségi politikát [110]. Ennek alapján az illegális párttagság zöme felkészült a fordulatra, egy része azonban nem volt képes megérteni az új idők követelményeit.

Az MKP-nak a népi demokratikus forradalom megvalósítására vonatkozó célkitűzései az ifjúság megnyerését is feltételezték. Az adott történelmi helyzetben és az adott feltételek mellett az önálló pártifjúsági szervezet létrehozása hiba lett volna, mert a KISZ nem lett volna képes magával ragadni az ifjúság széles tömegeit.

A mozgalmi bekapcsolódott számos fiatal azt remélte, hogy az új helyzet azonnali, gyökeres változást eredményez, s amikor ez nem következett be, és a reakció megerősödött, megkezdte támadását a MADISZ ellen, hibákat is elkövettek, türelmetlenekké váltak és elkedvetlenedtek [111].

Az említett hibák jelentkezését kétségtelenül elősegítette a politikai iskolázatlanság és a mozgalmi tapasztalatok hiánya is. A forradalmi fejlődés gyors irama az ifjúsági mozgalom vezetésének új problémáit vetette

fel. Ezek megoldása nagyobb elméleti tudást, több tapasztalatot és sok tekintetben fokozottabb rugalmasságot követelt.

Kállai Gyula erről az MKP 1945. májusi értekezletén a következőket mondja: „A párttagság növekedése nem jelentette a párt ideológiai megerősödését is, ellenkezőleg, a párt ideológiai gyengülését jelentette... Azok az elvtársak, akik az utóbbi három hónap alatt bekapcsolódtak a Magyar Kommunista Pártba, addig semmiféle marxista nevelésben nem részesültek, ezeknek még csak kapcsolatuk sem volt a munkásmozgalommal”, s hangsúlyozta, hogy ezeknek az embereknek a kommunistává nevelését „feltétlenül a legdöntőbb feladatnak kell tekinteni” [112].

1945 végén szükségszerűen adódott a feladat: megvédeni a MADISZ-t a jobboldal támadásával szemben, kijavítani a szervezetekben jelentkező szektás hibákat, és megszervezni a demokratikus és baloldali ifjúság ellentámadását. A Magyar Kommunista Párt elemezte az ifjúsági mozgalomban kialakult helyzetet. 1945 őszén megalakította az *Ifjúsági Titkárságot*, amely a párt vezetőinek javaslata alapján kidolgozta az ifjúsági egységpolitika új irányelveit. Eszerint a baloldali ifjúsági erők ellentámadásának sikere érdekében a következő feladatokat kellett megoldani:

Először: megvédeni és megerősíteni a MADISZ-t, törekedni arra, hogy a MADISZ olyan ifjúsági szövetség legyen, amely következetesen küzd a fiatalság érdekeiért, s a magyar népi demokrácia következetes szárnyával együtt harcol a reakció ellen. A maga sajátos eszközeivel mozgósítja az ifjúságot a Nemzeti Függetlenségi Front követeléseinek végrehajtásáért.

Másodszor: biztosítani a munkásifjúság vezető szerepének kialakítását az ifjúsági mozgalomban.

Harmadszor: az ifjúság együttes fellépésének és cselekvési egységének érdekében megvalósítani a demokratikus ifjúsági szervezetek akcióegységét. Ennek érdekében javaslat született egy demokratikus összekötő szerv felállítására, amely tömöríti a baloldali és haladó ifjúságot [113].

Az MKP megyei bizottsága 1945. decemberi ülésén már a fent vázolt elvek szellemében értékelte az ifjúsági fronton kialakult helyzetet. Az elfogadott határozat megállapítja, hogy a reakciós erőknek az ifjúság körében kibontakozott támadása visszaverésének elengedhetetlen feltétele a MADISZ-szervezetek megerősítése. A pártértekezlet határozottan visszatartja az ifjúsági politikában jelentkező szektás törekvéseket. Bírálja azokat a pártszervezeteket és kommunistákat, akik a párt ifjúsági politikáját a párton belüli fiatalokkal való foglalkozásra szűkítik. Felhívja a pártszervezetek figyelmét, hogy a „kommunista fiatalok elsődleges feladata továbbra is a MADISZ-ban való tevékenység”, s a MADISZ erősítésével kell „összekapcsolni az ifjúság tömegeit pártunk politikájával” [114].

A MADISZ megerősítéséhez segítséget nyújtott a megyei Kommunista Ifjúsági Bizottság (KIB) is [115]. A KIB 1946. január 4-én irányelveket dolgozott ki a MADISZ-ban dolgozó kommunista fiatalok részére. Ebben részletes tanácsokat ad a MADISZ tartalmi munkájának továbbfejlesztésére, az ifjúság egyes rétegei között végzendő tevékenység differenciálására.

Első helyen emeli ki, hogy törödni kell a *szakszervezeti és tanoncifjúság* érdekvédelmével és politikai nevelésével. Ebből a célból fontosnak tartja a fiatalok részvételét az üzemi bizottságokban és más érdekvédelmi szervezetekben. Figyelemre méltó megállapításokat tartalmaz az *értelmiségi és tanulóifjúság* megítélésével a velük való foglalkozás módjával kapcsolatban. „Az ellenforradalmi rendszer — olvashatjuk az irányelvekben — mesterségesen válaszfalat vont az értelmiségi- és munkásifjúság közé. A jelenlegi passzivitásért vagy ingadozásért a tanuló és értelmiségi ifjúság túlnyomó többsége nem felelős. Nem szabad közeledésüket elzárkózással megnehezíteni. Nekünk — kommunista fiataloknak — kell... az egymásra találás útját megmutatni. Mi ragadjuk ki az értelmiségi ifjúságot a passzivitásból. Segítünk abban, hogy a soraikban mutatkozó ideológiai zavart a helyes világszemlélet váltsa fel.” Befejezésül óva int attól, hogy szigorú politikai feltételeket „állítsunk” az értelmiségi és tanulóifjúság elé. „Amit kérünk az, hogy becsületesen dolgozzanak az új, demokratikus Magyarország felépítésén” [116].

Az ifjúsági mozgalomban jelentkező hibák felszámolása azonban nem ment simán. A február 17-én megtartott pártbizottsági ülés újból megállapította, hogy „sokan még ma sem értik meg ifjúsági politikánkat”. Ugyanakkor már érezhető a korábbi intézkedések pozitív hatása. Több felszólaló beszélt arról, hogy „a fiatalok kezdik otthagyni a FISZ-t és újból a MADISZ-ba lépnek be [117]. A pártbizottsági ülésen megfogalmazást nyert az ifjúsági munka továbbfejlesztésének igénye, s annak felismerése is, hogy új módon kell harcot folytatni ifjúsági fronton a reakció ellen. Ez pedig azt jelenti, hogy a pártszervezetek ne csak a MADISZ-t tekintsék olyan ifjúsági szervezetnek, ahol a kommunistáknak feladataik vannak, hanem támogatniuk kell valamennyi baloldali ifjúsági szervezet és mozgalmat [118].

Ebben az időben a KIB vezetésével már folytak a tárgyalások a MADISZ és a pártifjúsági szervezetek vezetői között, a demokratikus ifjúsági szervezetek akcióinak összeegyeztetésére. Az együttműködés és a közös akciók kibontakozásához kedvező feltételeket teremtett az MKP vezetésével 1946 elején létrejött baloldali blokk, melynek keretében indult meg a demokratikus erők ellentámadása a burzsoá erőkkel szemben.

FORRÁSOK

- [1] A tanulmány második része „A demokratikus ifjúsági mozgalom története Heves megyében 1945—1950” címmel készülő dolgozatnak. Az első fejezet (megjelent: Az Egri Tanárképző Főiskola Tudományos Közleményei VII. kötetben 1969-ben) a MADISZ megalakulásáról, politikai célkitűzéseiről és tevékenységéről nyújt képet.
- [2] A Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt határozata a fasiszták elleni közös harcról és a munkásosztály egységének megteremtéséről. Budapest, 1944. október 10. A Magyar Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt határozatai. 1944—1948. Kossuth, 1967. 30—33. oldal.
- [3] Ugyanott.
- [4] Magyarország felszabadulása és a demokratikus nemzeti újjászületés 1944. október—1945. április. (A készülő párttörténeti tankönyv XI. fejezetének tervezete). Párttörténeti Közlemények, XIV. évf. Budapest, 1968. március. XV. old.

- [5] A Szociáldemokrata Párt Országos Vezetőségének levele a pécsi szociáldemokrata vezetőséghez, az egységes ifjúsági szervezet és a nőmozgalom egysége ellen. Közli: Felszabadulás (Továbbiakban: Felszabadulás...) Szikra K. 1955. 325—327. old.
- [6] Bányi László a SZIM volt Heves megyei titkárának írásos visszaemlékezése. (Saját gyűjtésem.)
- [7] Ugyanott. — Mikus László, a SZIM volt Heves községi titkárának írásos visszaemlékezése. (Saját gyűjtésem.)
- [8] Bányi László és Mikus László visszaemlékezése.
- [9] EAL. 1945 A62 NB levelek. Az SZDP egri szervezetének jelentése a SZIM működéséről.
- [10] Mikus László és Bányi László visszaemlékezése...
- [11] Az MSZMP Heves megyei Bizottsága archívuma (továbbiakban: MPA) 1945. 8/11.
- [12] Bányi László visszaemlékezése...
- [13] Mikus László és Bányi László visszaemlékezése...
- [14] Igazság, 1945. június 3. sz. — Bányi László visszaemlékezése...
- [15] Ugyanott.
- [16] Mikus László visszaemlékezése...
- [17] MPA 1945/9 szám nélküli jelentés. — Bányi László visszaemlékezése...
- [18] Igazság, 1946. augusztus 25. sz.
- [19] Ugyanott.
- [20] PTI Arch. 1945. 274—18/2. A MADISZ Országos Vezetőségének 1945. július 26-i üléséről készült jegyzőkönyv — Mikus László visszaemlékezése...
- [21] Párttörténeti Közlemények, XIV. évf. Bp., 1968. március XLVIII. oldal.
- [22] PTI Arch. 1945/46. 274—17/59. — MPA 11/1947/V. — Horváth Nándorné, a MADISZ volt verpeléti titkárának írásos visszaemlékezése. (Saját gyűjtésem.)
- [23] PTI Arch. 1945. VIII/5. Jegyzőkönyv az ifjúsági szervezetek küldötteinek 1945. április 25-i üléséről.
- [24] MPA. 1945/8. Az MKP gyöngyösi járási titkárságának jelentése. — PTI Arch. 1945. 274—17/35. — Igazság, 1945. szeptember 27. sz. — Gyöngyös és Vidéke (továbbiakban: GyV) a Független Kisgazda Párt helyi lapja, 1945. december 8. sz.
- [25] PTI Arch. 1946/I. 274—17/59. A Heves megyei kommunista ifjúsági titkár jelentése. (Továbbiakban: Hm. ifj. titk.) GyV. 1945. december 8. sz.
- [26] PTI Arch. 1945. 274—17/59. Hm. ifj. titk. jelentése. 1946. február 5. — Horváth Nándorné visszaemlékezése...
- [27] PTI Arch. 1946. 274—17/59. A MADISZ megyei titkárság április havi jelentése.
- [28] MPA 1946/11. V.
- [29] Horváth Nándorné visszaemlékezése...
- [30] Svéd László—Gál Lajos: Fél évszázados harc az ifjúság szolgálatában. Az MSZMP KB Párttörténeti Intézete és a Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség KB kiadványa. Ifjúság Lapkiadó Váll. Bp., 1968. 94. old.
- [31] PTI Arch. 1945. 274—18/2. Az MKP Központi Vezetősége Ifjúsági Osztálya értekezletén felvett jegyzőkönyv. 1945. június 14.
- [32] Igazság, 1945. július 26. sz. — A MADISZ-nak a többi demokratikus ifjúsági szervezethez való viszonya, a kapcsolat kérdései a MADISZ több rendezvényén már ekkor is napirenden szerepeltek. Lásd pl. Igazság, 1945. július 29. sz.
- [33] Dr. Sereg József—Dr. Hornert Rezső: Gyöngyös története a felszabadulás után. A Gyöngyösi Áll. Vak Bottyán Gimnázium és Szakközépiskola értesítője. 1963—64. tanév, 23—24. old.
- [34] A források és visszaemlékezések alapján megállapítható, hogy a gyöngyösi MADISZ, a SZIM és az 1946 elején megalakult SZIT hozzávetőlegesen 450—500 fiatal tudott egy-egy akcióra mozgósítani.
PTI Arch. 1945. 274—17/35. A MADISZ megyei titkár havi jelentése. Kovács András. Szemes István, Gál Imre volt MADISZ-vezetők írásos visszaemlékezése. (Saját gyűjtésem.)
- [35] Szemes István visszaemlékezése...
- [36] MPA. 1945. 9/7. MKP járási titkári jelentés.
- [37] PTI. 1946. 247—17/59. Hm. ifj. titk. jelentése, 1946. január 27.

- [38] Kolacskovszky Lajos: Heves megye és a papi reakció 1919—1949. Kézirat.
- [39] Orbán Sándor: Egyház és állam 1945—1950. Kossuth, 1962. 68. old.
- [40] Ugyanott.
- [41] Igazság, 1945. március 15. sz.
- [42] EAL 1945. A. 1/a NB levelek.
- [43] EAL 1945. A. 1/a NB levelek. (Lásd részletesebben az E/1331, E/1231, E/1246 és 11 945 számú iratokat.)
- [44] EAL XVII.—21. NB levelek.
- [45] Dr. Sereg József—Dr. Hornert Rezső: I. m. 24. old.
- [46] Ugyanott.
- [47] Péter Kiss Szaléz gyöngyösi katolikus lelkész, ferencrendi teológiai tanár. Elnöke a Független Kisgazda Párt gyöngyösi szervezetének, a KEDIM-nek és tagja a FISZ Országos Tanácsadó Testületének.
- [48] „Fiatal Magyarok”. 1945. június 1. I. évf. 2. sz.
Irodalmi és Tudományos Szemle. A gyöngyösi MADISZ kiadásában jelent meg. (Az idézett szám a gyöngyösi Mátra Múzeumban található meg.)
- [49] Ugyanott.
- [50] EAL XVII.—21. NB levelek.
- [51] EAL XVII.—61. NB levelek.
- [52] Horváth Nándorné és Mikus László visszaemlékezése...
- [53] Új Ember, 1945. okt. 14. I. évf. 10. sz.
- [54] Az Érseki Jogakadémia Évkönyve az 1945—46. iskolai évről. — Működésére vonatkozóan sajnos jóformán semmit sem tudunk.
- [55] Az egri Dobó István Állami Gimnázium cserkészcsapata és a tiszafüredi csapat élén 1945-ben már szociáldemokrata, illetve kommunista pedagógusok álltak. — Az Egeri Dobó I. Gimn. évkönyve, az 1946—47. évre. — MPA. 1945/9. járási titkári jelentés.
- [56] EAL XVII.—21. NB levelek.
- [57] GyV. 1946. április 7. sz.
- [58] Új Ember, 1946. július 26. sz.
- [59] Lásd a KALOT és KALÁSZ felülvizsgálásával foglalkozó jegyzőkönyveket. EAL—XVII—21., XVII—26., XVII—43 NB levelek. — GyV. 1946. március 31. sz.
- [60] Egeri Érseki L. t. 467/1945. Levél április 7-én az egri érsekhez. Idézi: Orbán Sándor: Egyház és állam, 1945., 1950. Kossuth, 1962. 72. old.
- [61] PTI Arch. 1945. 274—17/59. Hm. ifj. titk. 1946. január 27-i jelentése.
- [62] Mikus László visszaemlékezése...
- [63] PTI. Arch. 1945. 274—17/59. Hm. ifj. titk. jelentése.
- [64] EAL. 1946. A. 1/3. NB levelek.
- [65] PTI. Arch. 1945. 274—17/59. Hm. ifj. titk. jelentése. 1965. febr. 5.
- [66] MPA 1945/VIII. MKP járási titkárság jelentése.
- [67] Fiatal Magyarok. 1945. június 1. I. évf. 2. sz.
- [68] Ugyanott.
- [69] Az Egeri Érseki Róm. Kat. Tanítóképző Intézet és Líceum évkönyve az 1944—45. iskolai évre.
- [70] EAL. 1945. A. 1/a. NB levelek.
- [71] Igazság, 1946. április 7. sz.
- [72] Igazság, 1946. március 26. sz.
- [73] Tildi Zoltán, a Független Kisgazda Párt egyik alapító tagja, 1945-től miniszterelnök, 1946—48 között köztársasági elnök.
- [74] Igazság, 1946. április 7. sz.
- [75] Orbán Sándor: I. m. 94. old.
- [76] Ugyanott.
- [77] Svéd László—Gál Lajos: I. m. 66. old.
- [78] Ifjúság, 1945. szeptember 22. sz. Az első kongresszus által elfogadott határozatok. Idézi: Svéd László—Gál Lajos: I. m. 96. old.
- [79] Ugyanott.
- [80] PTI. Arch. 1945. 274—17/35. Jelentés az egri ifjúsági nagygyűlésről.
- [81] Kovács András és Szemes István visszaemlékezése...

- [82] Gál Imre, volt gyöngyössolymosi MADISZ-titkár írásos visszaemlékezése. (Saját gyűjtésem.) — Horváth Nándorné visszaemlékezésében ugyancsak ezt erősíti meg.
- [83] MPA 1946. 25/1. II. 17. A megyei pártértekezlet jegyzőkönyve.
- [84] MPA 1946. 26/5. III. 5. MB havi jelentés.
- [85] Svéd László—Gál Lajos: I. m. 97. old.
- [86] MPA 1945. X. szám nélküli jelentés. — PTI Arch. 1945—46. 21. III. csop. 22/3. Jelentés a MADISZ általános helyzetéről.
- [87] MPA 1946/47. 3/11.
- [88] EAL 231/9. 1946—47. Sirok község képviselőtestületének jegyzőkönyve.
- [89] MPA 1945/46. szám nélküli iratok.
- [90] PTI Arch. 1945. 274—17/59. Hm. ifj. titk. jelentése. 1946. febr. 5.
- [91] EAL 231/9. 1946/47. Sirok község képviselőtestületének jegyzőkönyve.
- [92] EAL 1946. XVIII—26. A gyöngyössolymosi NB iratanyaga.
- [93] PTI Arch. 1946. 274—17/59. A MADISZ m. titk. 1946. május 4-i jelentése.
- [94] Ugyanott.
- [95] Igazság, 1946. október 20. sz.
- [96] Szabad Nép, 1946. május 3.
- [97] Szabad Nép, 1946. május 3., május 4. és május 5. sz.
- [98] PTI Arch. 1946. 21. III. csop. 3/8. A MADISZ m. titkár jelentése.
- [99] PTI Arch. 1946. 274—17/59. Hm. ifj. titk. 1946. február 5-i jelentése.
- [100] MPA 1946/12. V. 21.
- [101] MPA 1946/16. I. 36—37/5.
- [102] MPA 1946. 25/5. IX. 5. NB jelentés augusztus hóról.
- [103] Heves Népe, 1946. november 24. sz.
- [104] Ságvári Ágnes: Tömegmozgalmak és politikai küzdelmek Budapesten 1945—1947. Kossuth, 1964. 191. old.
- [105] EAL 1946. B 1/6 NB levelek.
- [106] EAL Nagyfügedi NB jegyzőkönyve, 1945. május 10.
- [107] MPA 1946. 17. szám nélküli jelentés.
- [108] PTI Arch. 1946. 274—17/59. Hm. ifj. titk. 1946. január 7-i jelentése — MPA 1946. 11/V. 8.
- [109] PTI Arch. 1945/46. 21. III. csop. 3/8. A MADISZ szervezeti helyzete a me-
- [110] Pintér István: A KMP szövetségi politikájának főbb vonásai 1936 és 1945. kö-
gyében.
zött. A Kommunista Párt szövetségi politikája 1936—1962. Az MSZMP Párttör-
téneti Intézetének kiadványa. Szerkesztette: Vass Henrik. Kossuth, 1966. 13—
18. old.
- [111] MPA 1946. 16. I. 36—37/15. A megyei pártbizottság 1946. február 17. ülésének jegyzőkönyve.
- [112] Harc az újjáépítésért. A Magyar Kommunista Párt 1945. május 20—21-én tartott országos értekezletének jegyzőkönyve. 70. old.
- [113] PTI Arch. 1946. 274—18/1. „Helyzetkép az ifjúsági fronton”. A Kommunista Ifjúsági Titkárság előterjesztése. V. ö. Svéd László—Gál Lajos: I. m. 97. old.
- [114] MPA 1945. 22/12/10. A megyei pártbizottság decemberi ülésének jegyző-
könyve.
- [115] Megalakulásának pontos idejét nem tudjuk. A KIB által kiadott első doku-
mentum 1946. január 4-i keltezésű.
- [116] PTI Arch. 1946. 274—17/59. A Hm. KIB irányelvei. 1946. január 4.
- [117] MPA 1946. 16. I. 36—37/15. A megyei pártbizottság 1946. február 17. ülésének jegyzőkönyve.
- [118] Ugyanott.

ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ОРГАНИЗАЦИЙ МОЛОДЁЖИ, СОЗДАННЫХ ДЕМОКРАТИЧЕСКИМИ ПАРТИЯМИ И ЦЕРКОВЬЮ, ЗА ГОДЫ 1945—1946

НАДЬ ШАНДОР

Эта работа является второй частью статьи „История демократического движения молодёжи за годы 1945—1950 в области Хевеш”. Первая глава представляет картину о создании, политической целевой установке и деятельности МАДИС-а до конца 1945 г.*

В 1945 г. демократические партии основали из узких партийных интересов свои особые организации молодёжи и таким образом расстроили формирующееся единство молодёжи. Увидев это осмелелись и реакционные политические силы. Они реорганизовали большую часть рпесловугых реакционных организаций молодёжи из годов режима Хорти. К осени 1945 г. движение молодёжи политически и по организации сильно дифференцировалось. Как и в жизни политических партий создались правое и левое крылья демократии так развернулся и двойной фронт молодёжи: демократический и реакционный.

В обмене политически не ориентированной и религиозной молодёжи католическая церковь имела особую роль. Используя свои средства и возможности, она стремилась приобрести толпы молодёжи за резервы буржуазной реакции.

Заведующие коммунистической партией и МАДИС-ом постоянно вели борьбу за единство молодёжи. Весной 1946 г. развернулся коопудар левых сил на инициативу ВКП. Это обстоятельство создало благоприятную политическую атмосферу для осуществления единства действия демократических организаций молодёжи и для постепенного оттеснения реакции и в кругах молодёжи.

* (Была опубликована в Научных Публикациях Эгерского Пединститута, 7. том, 1969 г.)

